Бухы ороннуудай пролетаринар, нэгдэгты!

Бурят-Монголой Үнэн

1940 оной апрелиин 3 среда № 77 (3078)

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй орган

Сэн 10 мүнгэ.

„Одооной уласхоорондын оршом байдалда манай гадаадын политикын главна зорилгонуудые юун соо харана бибди?

Тобшолон хэлэхэдэ, манай гадаадын политикын зорилгонууд хадаа арадууд хоорондын мирые ба манай ороной аюулгүйе хангалгада байна“.

(МОЛОТОВ).

СССР-эй Верховно Советэй нэгэдэхи зарлалгын VI Сесси

— ★★ —

СОЮЗАЙ СОВЕДЭЙ БА НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДЭЙ ХАМТАРҺАН ЗАСЕДАНИ ТУХАЙ

Информационно мэдээсэл

1940 оной мартын 31.

…ртын 31-дэ, үдэшын 6 час… СССР-эй Верховно Соведэй …нин зал соо, Кремльдэ, …эй Соведэй ба Националь…нуудай Соведэй хамтарһан …хи заседани болобо.

…иональностьнуудай Соведэй …үлэгшэ депутат Н. М. …рник заседаниие хүтэлбэрилбэ.

…Р-эй Верховно Совет болбол …рельскэ Автономно Советскэ …иалистическэ Республикые …о-Финскэ Союзна Советскэ …иалистическэ Республика …хо тухай“—сессиин хэлсэхэ …нуудай хоёрдохи асуудалые …элгэдэ оробо.

…нэ асуудал тушаа доклад…, Арадай Комиссарнуудай …эй зүгһөө, депутат А. А. …нов выступалһан байна, тэрэ …ол үни удаан аплодисмент… ба овациар угтагдаа.

…үхэр Ждановай доклад тушаа …инүүлтэ депутадууд П. В. …ов (Кемскэ округ, Карельскэ …Р), М. В. Горбачев (Сорокско …уг, Карельскэ АССР) ба В. А. …ский (Таганрогско округ, …овско областъ) гэгшэд үгэ …һэн байна.

…епутат Двинскиин дурадхалаар, …Р-эй Верховно Совет болбол …нүүдые дүүргэхэ гэһэн …лзэбэри абаад, СССР-эй …нркомоор оруулагдаһан …нопроектые баталалгада ороно.

…алатануудай тус тустаһ …овавияар, СССР-эй Верховно …ет болбол „Карельскэ Автоном… Советскэ Социалистическэ …публикые Карело-Финскэ …на Советскэ Социалистическэ …публика болгохо тухай зако…ые нэгэндүүгээр баталба:

„Карельскэ Автономно Советскэ …иалистическэ Республикын …надай дура хүсэлэнгые угтажа …иональностьнуудай сүлөөтэ …тын принципые хүтэлбэри…ов, Советскэ Социалистическэ …публикануудай Верховно Совет …тооно:

… 1940 оной мартын 12-то …лагдаһан, СССР-эй ба …ляндиин хоорондын мирнэ …ворой үндэһөөр Финляндиһаа …Р-тэ орoһон территориие, тэрэ …тоодо: Выборг, Кексгольм, …авала, Суоярви, Куолоярви …дуудые Карельскэ Автономно …тскэ Социалистическэ Респуб…ын составта үгэхэ, гэхэтэй …тэ, Ленинградта дүтэ шадар …һан багахан полоса газар …нэй составтань орохогүй …на.

… Карельскэ Автономно Советскэ Социалистическэ Республикые …ело-Финскэ Союзна Советскэ …иалистическэ Республика болго…

… Тус законой нэгэдэхи пунк… ёһоор, Карелиин составта …үлгдэһэн территори дээрэхи промышленнэ предприятинуудые, Карело-Финскэ Советскэ Социалистическэ Республикын мэдэлдэ үгэхэ, гэхэтэй хамта, нигтэсоюзна удхашанартай үсөөн тоото предприятинууд тэрээндэ орохогүй байна.

4. РСФСР ба Карело-Финскэ ССР-эй хоорондохи тодо хилэ байгуулгын проектые СССР-эй Верховно Соведэй харалгада табихыень Российскэ Советскэ Федеративнэ Социалистическэ Республикын Верховно Совет ба Карело-Финскэ Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведые гуйха.

5. СССР-эй Конституциин (үндэһэн законой) 34 ба 35-дахи статьянуудтай зохилдуулан, Карело-Финскэ Советскэ Социалистическэ Республикаһаа СССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудай һунгалтануудые үнгэргэхэ.

6. Һунгалтануудай үдэрые томилхыень СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ даалгаха.

7. Тус законтой зохилдуулан, СССР-эй Конституциин (үндэһэн законой) 13-дахи статьяда нэмэлтэ оруулжа, тэрэниие доро дурсагдаһан ёһоор найруулха:

„Статья 13. Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союз болбол тэгшэ эрхэтэ, Советскэ Социалистическэ Республикануудай һайн дуранай нэгэдэлэй үндэһэ һуури дээрэ тогтоһон союзна гүрэн мүн гэбэл:

Российскэ Советскэ Федеративнэ Социалистическэ Республика,

Украинскэ Советскэ Социалистическэ Республика,

Белорусскэ Советскэ Социалистическэ Республика,

Азербайджанскэ Советскэ Социалистическэ Республика,

Грузинскэ Советскэ Социалистическэ Республика,

Армянскэ Советскэ Социалистическэ Республика,

Туркменскэ Советскэ Социалистическэ Республика,

Узбекскэ Советскэ Социалистическэ Республика,

Таджикскэ Советскэ Социалистическэ Республика,

Казахскэ Советскэ Социалистическэ Республика,

Киргизскэ Советскэ Социалистическэ Республика,

Карело-Финскэ Советскэ Социалистическэ Республика“.

Тэрэнэй һүүлдэ, Сессиин хэлсэхэ зүйлнүүдэй гурбадахи пунктаар—1940 оной СССР-эй гүрэнэй бюджет ба 1938 оной торшо соо СССР-эй гүрэнэй бюджедые гүйсэдхэлгэ тухай доклад тайгаар, СССР-эй финансын Арадай Комиссар нүх. А. Г. Зверев выступалһан байна.

Энээгээр, Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан хоёрдохи заседани хаагдаба.

СОЮЗАЙ СОВЕДЭЙ БА НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДЭЙ ХАМТАРҺАН ЗАСЕДАНИ

Мартын 31-дэ, 18 часта, Кремльдэ, СССР-эй Верховно Соведэй заседаниин зал соо, Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседани эхилбэ. Заседаниин эхилхэһээ бүри урид, Кремлевскэ Ехэ дворец соо, депутадууд ба айлшад сугларанхай байба. Ложонуудта, гадаадын олон тоото дипломадууд, Советскэ ба гадаадын прессын корреспондентнүүд.

Түрүүлэгшын столдо, Союзай Соведэй түрүүлэгшэ депутат А. А. Андреев, Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ—депутат А. М. Шверник, Союзай Соведэй түрүүлэгшые орлогшонор депутадууд нүхэд Лысенко ба Усман Юсупов, Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшые орлогшонор депутадууд нүхэд А. Асланова ба М. В. Кулагин, һуубад. Ложонуудта—СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй членүүд ба СССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ нүхэр В. М. Молотов түрүүтэйгээр правительствын членүүд. Тэдэнэй ерэхэдэ, нэрьемэ үни удаан аплодисментнүүд сууряатана.

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседаниие Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ Н. М. Шверник нээбэ. Сесси болбол Карельскэ Автономно Советскэ Социалистическэ Республикые Карело-Финскэ Союзна Советскэ Социалистическэ Республика болгохо тухай—хэлсэхэ зүйлнүүдэй хоёрдохи асуудалые хэлсэлгэдэ оробо.

Энэ асуудалаар докладай үгэ, депутат А. А. Ждановта үгтэнэ. Трибуна дээрэ тэрэнэй гарахадань, депутадууд ба айлшад болбол овацида орoһон үни удаан аплодисментнүүдээр амаршална.

СССР-эй Арадай Комиссарнуудай Соведэй даалгабаряар, депутат Жданов болбол Карельскэ Автономно Советскэ Социалистическэ Республикые Карело-Финскэ Союзна Советскэ Социалистическэ Республика болгохо тухай законой проектые СССР-эй Верховно Соведэй үзэлгэдэ табиба.

Карелиин ажалшадай дура хүсэлэнгүүдтэй зохилдуулан, докладчик болбол энэ оной мартын 12-то баталагдаһан, СССР ба Финляндиин хоорондын мирнэ договорой ёһоор, Советскэ Союзда орoһон территориие (Ленинградта дүтэ шадар байгаа багахан полоса газарһаа бэшыень)—Карельскэ Автономно Советскэ Социалистическэ Республикада үгэхэ тухай асуудалые табиба. Нэгэн доро, Карельскэ Автономно Советскэ Социалистическэ Республикые Карело-Финскэ Союзна Советскэ Социалистическэ республика болгохо тухай асуудал табигдана.

Прениинүүдтэ үгэ хэлэһэн депутадууд П. Г. Соляков ба М. В. Горбачев болбол Карельскэ Автономно Советскэ Социалистическэ Республикые Карело-Финскэ Союзна Советскэ Социалистическэ Республика болгохо тухайда СССР-эй Совнаркомоор табигдаһан законой проектые батална гэһэн гуйлтатайгаар, Карелиин ажалшадай зүгһөө хандабад.

Депутат Б. А. Двинский болбол СССР-эй Арадай Комиссарнуудай Соведээр оруулагдаһан законой проектые дэмжээд, депутат Ждановай доклад тушаа прениинүүды дүүргэхые дурадхаба.

СССР-эй Верховно Совет болбол Карельскэ Автономно Советскэ Социалистическэ Республикые Карело-Финскэ Союзна Советскэ Социалистическэ Республика болгохо тухай закониие палатануудта тус тустаа голосоволжо, нэгэн дуугаар абаба. СССР-эй Верховно Совет болбол РСФСР ба Карело-Финскэ ССР-эй хоорондын тодо хилые тогтоолгын проектые СССР-эй Верховно Соведэй харалгада табихыень РСФСР-эй Верховно Совет ба Карело-Финскэ ССР-эй Верховно Соведые гуйха гэжэ тогтообо.

СССР-эй Верховно Совет болбол Карело-Финскэ ССР-һээ СССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудай һунгалтануудые үнгэргэхэ гэжэ тогтооһон ба һунгалтануудай үдэрые томилхыень СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ даалгаһан байна. СССР-эй Верховно Совет болбол Советскэ Социалистическэ Республикануудай составта, Карело-Финскэ Советскэ Социалистическэ Республикын орoһон тухай нэмэлтые, СССР-эй Конституциин (үндэһэн законой) 13-дахи статьяда оруулхые тогтообо.

Абтаһан законууд болбол Советскэ правительствын хүндэлэлдэ, арадуудай агууехэ вождь нүхэр Сталинай хүндэлэлдэ нэрьемэ үни удаан аплодисментнүүдээр угтагдаба. (ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ VI СЕССИ

Апрелиин 1-дэ, үдэрэй 11 час… СССР-эй Верховно Соведэй …даниин зал соо, Кремльдэ, …зай Соведэй заседани болобо. Хэлсэгдэһэн зүйлэнь—Союзай Соведэй бюджетнэ комиссиин …лтэ доклад ба 1940 оной, СССР-эй гүрэнэй бюджет тухай …лад тушаа прениинүүд.

• •

Апрелиин нэгэндэ. 6 часта, СССР-эй Верховно Соведэй заседаниин зал соо, Кремльдэ, Национальностьнуудай Соведэй заседани болобо.

Хэлсэгдэһэн зүйлэнь—Национальностьнуудай Соведэй бюджетнэ комиссиин нэмэлтэ доклад ба 1940 оной, СССР-эй гүрэнэй бюджет тухай доклад тушаа прениинүүд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (Каменец-Подольско областъ) кино-театр. Колхоозонь 1940 оной хүдөөажахын Бүхэсоюзна выставкын кандидат.

(ТАСС-ын фото-клише).

УЛАН-УДЭ ГОРОДОЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДЭЙ II СЕССИ

Улан-Удэ городой ажалшадай депутадуудай Соведэй II Сесси болоо.

Горисполкомой түрүүлэгшэ депутат Сабуров хадаа эхилэлгын үгэ хэлэжэ, II Сессиие нээбэ. Депутат Луньковай дурадхалаар, Сессиин заседаниин түрүүлэгшэдэ—депутат Татьянин ба секретарьта—депутат Гендунова һунгагдаба.

Депутат Хамнаевай дурадхалаар, Сессиин зүбшэн хэлсэхэ зүйлдэ—Улан-Удэ городые улам культурнэ болбосон болгохо тухай асуудал абтаба.

Сессиин заседаниин түрүүлэгшэ—депутат Татьянин болбол Горисполкомой түрүүлэгшэ депутат Сабуровта үгэ үгэбэ. Өөрынгөө удха түгэс доклад соо, нүхэр Сабуров хадаа Бурят-Монголов ба Дээдэ-Удэ городой ажалшадай аж байдалань урдань царскэ засагай үедэ алинээргэ хүшэр ба үйдхартай байһан тухайда хэлэбэ.—Хэдэн зуугаад жэлдэ үргэлжэлһэн хэсүү хүшэр дарлалтада байһанаа, Улан-Удэ город хадаа Октябрьскэ социалистическэ революциин ашаар бүрин сүлөөлэгдэжэ, Сталинскэ табанжэлнүүдэй торшо соо, угаа хүсэтэйгөөр ургаа, танигдашагүй болотороо хубилаа. Эндэ хэдэн томо социалистическэ предприятинууд—Бурядай гигант—ПВЗ, Мелькомбинат, Мясокомбинат, Сэлэнгын уһан замай тарэнспорт, шэлэй механизированнэ завод г. м. шэнээр байгуулагдаа.

Урдань Дээдэ-Удэдэ 3 духовно һургуули, нэгэ модон гэртэй больница г. м. байһан юм, харин мүнөө Улан-Удэ городто хэдэн институдууд, дунда һур уулинууд, театрнууд, кино театрнууд ба бусад олон тоото культурнэ учреждениинүүд эмхидхэгдээ—гэбэ.

Социалистическэ город Улан-Удые—садая город болгохо ба шэнэнүүд барилгануудые бэриха тухайда Улан Удын карта дээрэ харуулан хэлэһэнэйгээ һүүлдэ, докладчик хадаа барилга ба ногооруулгын хэрэгтэ Горстрой трестын ба Горкомхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө хангалтатаигүйгөөр хандаһыень тэмдэглэн, бухы эдэ дутуунуудаа ойрын сагта усадхаха ёһотойбди гээд, доклада дүүргэбэ.

Һүүлээрэнь, депутадууд нүхэд Креславский, Шуликов, Святогор, Левченко, Казаков. Осокин гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Горисполкомой хүдэлмэриин дутуу дунданууды тэмдэглэһэн ба саашанхи зорилгонуудыень зааһан байна. Тиигээд, депутат нүхэр Сабуровай түгэс хэлэй үгын һүүлдэ, СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи зарлалгын VI Сессидэ хабаадагшадта башэһэн баярай телеграммые баталан абаба.

Энээгээр, Улан-Удэ городой ажалшадай депутадуудай Соведэй хоёрдохи сесси, өөрынгөө хүдэлмэриие дүүргээ.

СССР-эй Гадаадын политика тухайда СССР-эй Верховно Соведэй VI Сесси дээрэ Нүх. В. М. Молотовай хэһэн доклад тушаа гадаадын хэблэлэй откдигууд

ГЕРМАНИ

Берлин, мартын 30. Германскэ информационно бюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, германскэ хэблэл болбол нүхэр Молотовай доклад удхые эли тодоор толилбо. „Берлинэр берзен-цейтунг“ газета иигэжэ бэшэнэ: „Молотовай доклад болбол дайниие үүсхэгшэдтэ шанга харюу үгэнэ“. „СССР-эй гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай доклад болбол,—газета бэшэнэ,—СССР хадаа бата ба завмсимобэшэ политикые бэелүүлнэ гэжэ харуулна. Өөрынгөө замаар ябахадань, СССР-тэ һаад ушаруулжа хэншье шадахагүй. Тэрээнтэй хамта доклад болбол, СССР хадаа дүтын Востогдохи баруун державануудай интриганууд тухайда һайтар мэдэнэ ба өөрынгөө нейтралитедые, мирые ба өөрынгөө хилэнүүд дээрэхи аюулгүйе эбдүүлхэгүй байна гэжэ гэршэлнэ. Саашаа, Советско-германскэ хаби барисаата харилсаанууд тушаа нүхэр Молотовай мэдүүлгые тэмдэглэнэ.

«Фелькишер Беобахтер“ газета болбол СССР-эй Верховно Соведэй Сессиин нээгдэһэн тухайда ба нүхэр Молотовай доклад тухайда тодорхой мэдээсэлые толилбо.

Зал соо, парти ба правительствын вождьнуудай ерэхэдэнь, депутадуудай угтаһан нэрьемэ овациие тэмдэглэжэ, Верховно Соведэй Сесси нээлгэ тушаа „Дейче Альгемейне-цейтунг“ газета тодоор бэшэнэ.

Нүхэр Молотовай доклад тушаа тодорхой мэдээсэлые тэрэшэлэн „Цвельфурблат“ ба бусад газетэнүүд толилһон байна.

БОЛГАРИ

София, мартын 30. Нүхэр Молотовай доклад хадаа Болгарскэ хэблэлэй анхаралай центртэ байна. Углөөнэй газетэнүүдэй түрүүшын хуудаһануудта докладай тодорхой удхань толилогдоо, энээнэй урда таа болоһон Верховно Соведэй Сессинүүдэй заседаниинуудай снимканууд, нүхэр Молотовай портредүүд толилогдоһон байна. Газетэнүүд хадаа „СССР болбол арадуудай мирые ба нейтралитедые хамгаалха байна“, „СССР тэ эсэргүү интервенциин һэлэлгэнүүдэй һандарал“, „Советскэ политика болбол дайниие усадхаалгада зорюулагдана“ гэһэн ехэ заголовканууд доро, нүхэр Молотовай докладые хэблэбэ.

Газетэнүүд болбол Советскэ Союзда харша хэдэ хэдэн империалистическэ оронуудай нэгэдэмэл хүсэнүүдые Улаан Армиин илаһанда, мүн тэрэшэлэн финскэ асуудалда зорюулагдаһан. Молотовай доклалай разделые үргэнөөр толилбо. Хэблэл болбол шархатаһан ба плендэ абтаһан улаан армейцүүдые, финскэ военщинын зэрлиг муухайгаар хэһээһэн, доромжолһон ушарнуудые бэшэнэ.

Газетэнүүд болбол урда зүгэй хүршэнэртэй СССР-эй харилсаанууд тухайда нүхэр Молотовай мэдүүлгэдэ тусгаар анхарал хандуулна.

Болгарскэ бүхы общественность болбол нүхэр Молотовай докладые тон ехэ һонирхолтойгоор ба хангалтаар угтаһан байна.

ЛАТВИ

Рига, мартын 30. Нүхэр Молотовай доклад болбол Латвидэ тон ехэ хангалтаар угтагдаба. Латвийскэ общественнэ һанал хадаа Балтишадарай оронуудтай Советскэ Союзай харилсаан тухайда нүхэр Молотовай мэдүүлгые тусгаар хангалтаар угтаһан байна.

«Латвияс Карейвис» газета болбол докладай тодорхой удхые толилоод, тиин Улаан Арми хадаа Финляндида дайсадай нэгэдэмэл хүсэнүүдтэй тэмсэл ябуулаа гэжэ тэмдэглэнэ.

«Брива земе» газета хадаа балтийскэ оронууд тушаа үгэнүүдые, Молотовай доклад сооһоо тусгаар тэмдэглэнэ. Газета хадаа „Балтийскэ далайн эрьенүүдэй аюулгүй байдал бэхижүүлэгдээ“ гэһэн заголовкоор докладай энэ частиие толилһон байна.

ЛИТВА

Каунас, мартын 30. Литовско бүхы хэблэл болбол СССР-эй Верховно Соведэй VI Сессиин хүдэлмэри тухай мэдээсэлые тодоор толилно. Газетэнүүд болбол „Усэгэлдэр Молотов шухала үгэ хэлэбэ“ гэхэ мэтын томо заголовконууд доро, нүхэр Молотовай докладые тодоор харуулан хэблэнэ. Литвын общественность болбол нүхэр Молотовай докладта ихагта һонирхолые үзүүлнэ.

ЭСТОНИ

Таллин, мартын 30. Эстонско бүхы газетэнүүд хадаа нүхэр Молотовай докладые толилбо. „Уус Эсти“ газета хадаа „Молотов болбол Москвада хэлэһэн, гадаадын политическэ үгэ соогоо, СССР ба балтийскэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай хүгжэлтэнь дотоодын, мүн тэрэшэлэн гадаадын политикын асуудалнуудта һайн результадуудые үгөө гэжэ мэдүүлбэ“ гэһэн заголовкоор докладыень толилбо.

„Мир, нейтралитет, гүрэнэй оборонно шадабариие бэхижүүлгэ,—„Постимеес“ газета бэшэнэ,—Молотовай үгэ соо табигдаһан, Советскэ Союзай гадаадын политикын зорилгонууд тиимэ байна“.

СССР-эй ЗҮҮН РАЙОНУУДТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ ГАЗАРТАРЯАЛАНГАЙ ШЭНЭ ДЭБЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ

Новосибирскэ областиин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй совещани дээрэ, 1940 оной мартын 17-до нүхэр А. А. Андреевэй хэлэһэн үгэһөө

Нүхэдүүд. Новосибирскэ областиин хүдөө ажахы дээрэ хүдэлмэрилэгшэ түрүү хүнүүд энэ зал соо, совещанида сугларад байна. Совещаниин тема хадаа хүдөө ажахын асуудалнууд болоно. Зүгөөр, олонхи ораторнууд энэ асуудалһаа зайсан, Улаан Арми тухай хэлэбэд. Энээниие юугээр тайлбарилхаб? Эдэнэр болбол энэ асуудалһаа зайсахадаа зүб гээшэ гү? Би зүб гэжэ һананаб **(аплодисментнүүд)**. Юундэб зүб бэ гэхэдэ, Улаан Арми болбол манай советскэ арадай үдэр бүриин ажабайдалтай нигта холбоотой. Энэ болбол манай эхэ ороной аюулгүйн үдэр бүхэниие ба час бүхэниие, манай социалистическэ хүдэлмэриие хангагша хүсэн мүн. Эгээ иимэһээ, арад, тэрээнэй түлөөлэгшэд болбол өөрынгөө үдэр бүриин хүдэлмэриин ямаршье асуудалые зүбшэн хэлсэхэдээ Улаан Арми тухай хэлэнэд.

Илангаа эдэ үдэрнүүдэй үедэ, манай арадай һанаа бодол болбол, Финскэ фронт дээрэ гайхамшаг илалтануудые туйлаһан ба манай хилэнүүдэй тон шухала участогуудай нэгэн дээрэ, СССР-эй аюулгүйе хангагша Улаан Армида туйлай ехэ баяраар ба баясхаланаар хандуулагданхай **(нэрьемэ аплодисментнүүд)**.

Зэ, нүхэдүүд, хүдөө ажахын зарим асуудалнууд тушаа хэлэхыем зүбшөөрыт.

Хабарай полевой хүдэлмэри болотор үсөөхэн үдэр үлэбэ, тиимэһээ хабарай тарилгада бэлэдхэлые шамдуулха хэрэгтэй.

Бүхы мэдээнүүдэй еһоор, 1940 он хадаа ургасада таарамжатай байха. Намар ба үбэлэй торшо соо ехэ үһэнг ба саһатай байһан ушар хадаа энэ жэлдэ ургаса һайн байха гэжэ харуулаа. Гэбэшье, эдэ условинууд хэды таарамжатай байгаашье һаань, илалта өөрөө ерэхэгүй, үндэр ургаса бэлэдхэхэ хэрэгтэй, тэрээниие колхозуудай, МТС ба совхозуудай һайн хүдэлмэреер хангаха хэрэгтэй.

Хүдөө ажахыгаар 1939 оной дүнгүүд тухайда хэдэн үгэ.

Эдэ дүнгүүдэй гол шухалань юуб гэхэдэ, энэ жэл болбол общественнэ колхозно ажахын саашадаа бухэжэлгын жэл байгаа. Колхозуудай общественнэ газарнуудые үрилгэһөө хамгаалха тухайда ВКП(б)-эйн ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй тогтоолые колхозуудта бэелүүлһэнэй результадта, колхозуудай үндэһэн базые,— тэдэнэй общественнэ газарые үрилгэ усадхагдаа, анхантай хамта, хүдөөажахын артелиин уставай нормоһоо гадуур байһан, буусашадарай туйлай ехэ үлүү газарнууд элирүүлэгдэн, колхозуудта дахин бусаагдажа, тэдэнэй общественнэ газарнуудта ниилүүлэгдээ. Зүгөөр, хэрэг хадаа ганса энээндэ бэшэ. Главнань юуб гэхэдэ, энэ тогтоол болбол колхозуудай общественнэ ажалда колхозниГуудай хабаадалсалгын саашанхи ургалтые хангаа. Зарим областьнуудай ба районуудай мэдээгэй еһоор, үсөөн ажалта үдэртэй колхозниГуудай тоо эрид доошоробо, олон ажалта үдэр олоһон колхозниГуудай тоо ниилээд ургаа. Жэшээлхэдэ, Новосибирскэ областьдо ба Алтайн хизаарта 1939 он соо диилэнхы олонхи колхозниГуудань 200 ба дээшэ ажалта үдэрнүүдые олоһон байна.

Колхозуудта общественнэ малай тоо толгой олошороо. 1938 ба 1939 онуудай торшо соо адуу моридой тоо толгой 1 миллион 700 мянгаар; эбэртэ томо мал—3 миллионоор; хонид—9 миллион 500 мянгаар; гахай—1 миллионоор олон болоо. „Колхозуудта общественнэ малажалые хүгжөөхэ хэмжээябуулганууд тухай" СССР-эй СНК ба ВКП(б)-эйн ЦК-гэй тогтоолой гараһанһаа хойшо 1940 оной январиин 1 хүртэр, хүсэд бэшэ мэдээгээр, малажалай 96800 шэнэ колхозно ферманүүд, тэдэнэй тоодо: эбэртэ томо малай—29900, гахайн—25400, хониной—41500 ферманүүд эмхидхэгдэһэн байна.

Мүн, 1939 он болбол хүдөө ажахын түрүүшүүлэй шэнэ гайхамшаг амжалтануудай жэл байгаа, гэхэтэй хамта, рекорднуудай диилэнхы олонхинь Сибирскэ колхозниГуудта хабаадана.

Үнгэрһэн жэлтэй сасуулаад харабал, 1940 ондо хүдөөажахын выставкада хабаадагшадай тоонь ниилээд ургаха байна. 1939 ондо хүдөөажахын выставка дээрэ 16000 колхозууд, 293 МТС ба 761 совхозууд хабаадаһан ба хабаадагшадайнь бүхы тоо 193000 байһан байна.

1940 ондо, выставкын Главна комитедэй хүсэд бэшэ мэдээгээр, выставкада хабаадалсахын тула шухала условинуудта харюусахаар мэдүүлгэнүүд 31000 колхозуудһаа, 818 МТС ба 1660 совхозуудһаа оробо, хамтадаа 431000 кандидадуудһаа мэдүүлгэнүүд ороо. 1939 ондо Новосибирскэ областьһоо 3287 хабаадагшад байһан аад, 1940 ондо 7202 кандидадуудһаа мэдүүлгэнүүд оробо.

Колхозуудые бүхэжүүлгэ тушаа большевистскэ партиин ямагта зүб политикын ба хүдэлмэриин результадта, нүхэр Сталинай зүгһөө хүдөө ажахы тухайда ба колхозно тариашад тухайда саг үргэлжын анхаралай результадта туйлагдаһан, хүдөө ажахыдахи шэнэ амжалтануудые, шэнэ рекорднуудые хангалгада 1939 он алитухай баян байгааб гэжэ дээрэ харуулагдаһан тоонуудһаа элирхэй болоно **(нэрьемэ аплодисментнүүд)**.

1939 он болбол тэрэшэлэн, колхозуудта ажалай бүтээсын саашадаа ургалтын жэл байгаа. Энэ юугээр тодорхойлогдоноб гэбэл, 1939 ондо СССР-эй олон областьнуудта, жэшээлхэдэ, ган хэлүүндэ дайрагдаһан поволжско, центральна областьнуудта, сагай уларилай тиимэ таарамжагүй муу байһаншье һаань, ороһото культурануудай ургаса хадаа 1938 онойхиһоо ехэ абтаһан байна.

Ажалай бүтээсын хэды ехээр ургажа байгаашье һаань, хүдөө ажахыда ажалай бүтээсые саашадаа улам дээшэлүүлгэ хадаа гол үндэһэн юрилго байһаар зандаа байна.

I. Хүдөө ажахыда ажалай бүтөөсые дээшэлүүлхэ тухай

Үмсын тариашанай ажахытай сасуулбал, колхозуудахи ажал хадаа ниилээд бүтээсэтэй байна гэдэг үнэн. ЦУНХУ-гэй мэдээгэй еһоор, колхозуудта нэгэ центнер ороһо хуряан абаагада, урдын үмсын тариашанай ажахыда харалагдадагһаа 3 дахин бага ажал гаргагдана. Энэ хадаа урдын индивидуальна тариашадай ажахые колхозно строй шиидхэхы илалта гээшэ. Зүгөөр, бидэнэр болбол мүнөө хүдөө ажахыда туйлагдаһан ажалай бүтээсын хэмжээдэ хангагдажа шадахагүй байнабди, юуб гэхэдэ, бүтээсын бүри дээдэ хэмжээе туйлаха бүхы эрхэбайдалнууд бидэндэ суглуулагданхай ба бии байна. Трактор, автомашина, комбайн ба хүдөөажахын бусад машинануудаар хүдөө ажахые механизациилга, нэгэдэхеэр, энээн тухай хэлэнэ. Хоёрто, колхозуудахи общественнэ ажал болбол, изолированна үмсын тариашанай ажахын ажалһаа, бүри бүтээсэтэй байна. Гурбада, нэгэ центнер ороһо хуряан абаагада, үмсын тариашанай ажахынхиһаа, миил 3 дахин бэшэ, харин 5-10 дахин бага ажал харгалзадаг, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй ба түрүү колхозууд, МТС ба совхозуудай ажалай үндэр бүтээсын тон ехэ опыт суглуулагдаһан байна.

Хүдөө ажахыда ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ болбол продуктнуудаар бүри ехэ элбэг болохын тулада, бага ажалаар ехэ продукци гаргахын ба колхозуудай, колхозниГуудай үшөө бүри шангашадалтай ажабайдалые хангахын тулада шухала байна. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арганууд хадаа манай социалистическэ хүдөө ажахыда хизаарлагданхай бэшэ.

Хүдөө ажахыда ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ойрын источнигууд юундэб? Эдэ источнигууд олон бии, тэд би тэдэнэй миил заримуудынь харуулһууб.

Нэгэдэхи источник. МТС ба совхозуудай хүдэлмэринүүдые һайжаруулгада, тракторнууд, комбайнууд ба хүдөөажахын бусад машинануудые бүтээсэтэйгөөр хэрэглэлгые дээшэлүүлгэдэ байна. Түрүү МТС ба совхозуудай, тракторыстнууд ба комбайнернүүдэй харуулһанай еһоор,—эндэ аргабайдал хизаарлагданхай бэшэ байна. Хэдэн тоонуудые харуулнаб. СССР соо 15-хүсэтэ тракторай бүтээсэнь 1939 ондо дунда зэргээр условно хахалангаар 413 га болоо, энэ хадаа США-дахи тракторнуудай бүтээсэһөө 3-һаа үлүү дахин ехэ байгаа.

Сибирскэ хизаарнуудта ба областьнуудта тракторнуудай хэрэглэгдэдэгые абаад үзэе. 1939 ондо нэгэ тракторай бүтээсэ Новосибирскэ областьдо 369 га, Омско областьдо—350 га, Алтайн хизаарта—347 га ба Краснодарскэ хизаарта—369 гектар гэхэ гү, али СССР соо дунда зэргын бүтээсэһөө бага байна.

Тиихэдэ, түрүү тракторыстнууд хэдэн дахин ехэ бүтээсэ үгэнэ. Новосибирскэ областиин, Купинскэ МТС-эй тракторна отрядай бригадир нүхэр Овчинников болбол 1939 ондо ЧТЗ трактораар 2665 гектар бүтээсэ туйлаа, тиихэдэ СССР соо дунда зэргын бүтээсэ—998 га байгаа. Рязанскэ областиин, Можарскэ МТС-эй тракторна отрядай солото бригадир нүхэр Бортаковский 1939 ондо ЧТЗ трактораар 6022 гектар бүтээсэ үгөө. Азербайджанскэ ССР-эй, Таузонскэ МТС-эй тракторист нүхэр Алиев Муса болбол СТЗ трактораар 1207 гектар хахалаа. Иимэ түрүүшүүл-тракторыстнууд манай орон соо ганса нэгэн бэшэ, харин зуугаад ба мянгаад бии. Дээрэ заагдаһан, дунда зэргын бүтээсэһөө нэгэ хахад ба хоёр дахин ехэ бүтээсэ үгэдэг МТС-үүд ба совхозууд хэдэн зуугаад бии. Иимэ МТС-үүд танай эндэ, Сибирьташье бии. Новосибирскэ областиин, Ярковско МТС 1939 ондо условно 15 хүсэтэй трактораар 661 гектар, Алтайн хизаарай, Веселоярскэ МТС—583 гектар хахалһан байна.

МТС ба совхозуудта тракторнуудай бүтээсые дээшэлүүлхэ аргабайдалнууд ба резервнүүд иимэ байна.

МТС-үүдтэ тракторнуудай бүтээсые СССР соо, дунда зэргээр миил 10 процент дээшэлүүлхэ гэдэг ямар удхатайб? Энэ хадаа тракторнуудаараа 20 млн. гектар газарые нэмэжэ хахалха гэһэн удхатай. Гэхэтэй хамта, олонхи МТС-үүд хадаа өөһэдынгөө тракторна хүдэлмэринүүдэй ба илангаяа намарай парай пласнуудые жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй байна.

Комбайнуудые хараад үзэе. 1939 ондо, условно 15-футово комбайнын дунда жэшээгэй бүтээсэ хадаа СССР соо 277 гектар болоһон байна. 15-футово комбайнаар Новосибирскэ областьдо 273 га, Красноярскэ хизаарта—251 га, Алтайн хизаарта 255 гектар хураһан байна. Тиихэдэ, Новосибирскэ областьдо комбайнер нүхэр Многолетний болбол гурбан комбайнуудые нэгэдхэн холбоод, 3 мянган гектар хуряагаа. Энэ областиин, Троицко МТС-эй комбайнер нүхэр Саньков болбол ганса „Коммунар" комбайнаар 820 гектар хуряагаа. Зарим түрүүшүүл-комбайнернүүдһээ гадна, СССР соохи комбайнын дунда бүтээсэһөө бүхы дээрээ нэгэ хахад-хоёр дахин ехэ бүтээсэ үгэһэн, МТС-үүд ба совхозууд үсөөн бэшэ бии.

МТС-тэ комбайнын бүтээсые 10 процентшье һаань дээшэлүүлхэ гэдэг юун гэһэн удхатайб? Энэ хадаа комбайнуудаараа 5 миллион шахуу гектарые нэмэжэ хуряаха гэһэн удхатай.

Тракторнууд ба комбайнуудай бүтээсые дээшэлүүлхэ энэ источнигые яажа бэелүүлхэб? МТС-эй хүдэлмэриие яажа һайжаруулхаб? «Машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэри тухай» СССР-эй СНК ба ВКП(б)-эйн ЦК-гэй, 1939 оной январиин 13-най үдэрэй тогтоол соо энээн тухай тон хүсэдөөр хэлэгдэһэн байна.

Хоёрдохи источник. КолхозниГуудай ажалые бүри зүбөөр эмхидхэлгэ. Олонхи колхозууд болбол бригадануудта ажалай звеньевой эмхидхэлгэдэ оролгоороо энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэжэ байна.

„Колхозно дисциплинэые саашадань бүхэжүүлгэ ба колхозниГуудай бүхы массын дунда тусхайта хүмүүжэлэй хүдэлмэриие шангадхалга, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ ба эрхим хүдэлмэрилдэг колхозниГуудые урмашуулга, мүн колхозуудта звенонуудые эмхидхэлгэдэ үргэнөөр оролго шухала"—гэжэ, гурбадахи табанжэлэй плаан тухай өөрынгөө тогтоол соо, партиин XVIII съездын хэлэһэнэй һүүлээр, бүхы республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудта колхозуудай бригаданууддахи звенонуудай тоо ниилээд ургаа.

Ажалай звеньевой эмхидхэл юугээрээ һайн бэ? Юугээрээб гэхэдэ, нэгэдэ, үсөөн тоото колхозниГуудһаа бүридэһэн звено болбол колхозниГуудай ажалые бүри хүсэдөөр ба зүбөөр эмхидхэхэ арга олгоно. Звенонуудгүй аад, 50-60 хүнүүдтэй бригадада энээниие бригадирай хэхэнь бэрхэтэй байна. Бригадирта ажал ехэ, тэрээнэй хүн зониинь олон, мүн унаалга ба машинанууд тэрээндэ бии. КолхозниГууд хэр зүбөөр хэрэглэгдэнэб, тэдэнэр хэр хүдэлмэрилнэб гэжэ харахань ганса бригадирта бэрхэтэй гээшэ. Энэ талаараа, звено хадаа бригадын ба бригадирай хүдэлмэриие хүнгэдхэнэ. Хоёрто, звено болбол газарые эдлүүрилхэ, тариагаа ажаллаха ба ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хэдэн колхозниГуудай ба мүн ганса-нэгэн колхозниГой инициатива ба шадабаряа гаргаха хүсэд аргые үгэнэ. Иимэ группануудые гү, али ганса нэгээрэнь колхозниГуудые ажалта үдэрһөөнь гадуур шагнадаг колхозууд хадаа зүб юумэ хэнэ гээшэ. Гурбада, общественнэ ажалһаа гаража ошохо гү, али колхоздо миил хайша хэрэг хүдэлмэрихэ, ниил ябадал колхозуудта үшөөл бии, звено болбол хожомдоогши ба залхуу рваческа элементнүүдтэй тэмэсэлдэ туһална.

Бригадануудай звенонууд болбол, ажалта үдэрнүүдэйнь тоолоо гадна, мүн абтаһан үндэр ургасадань харагдадаг, колхозниГуудай ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын шухала зэбсэг мүн. Тиимэһээ өөрынгөө бригадануудта, звенонуудые эмхидхэһэн колхозууд хадаа зэргэлээд байһан аад, звенонуудые үшөө эмхидхээгүй колхозуудһаа ургасаараа ба доходоороо һайн результадуудтай гарадаг байһаниинь гайхалтай бэшэ байна. Тиимэһээ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй туйлаһан, ургасын дээдэ рекорднууд хадаа звенонуудта лэ туйлагдадагынь гайхалтай бэшэ. Тиимэһээ, колхозуудай бригадануудта ажалай звеньевой эмхидхэлгэдэ бүри үргэнөөр ороходо зорилго табигдана.

Гурбадахи источник. Ажалай нормонуудай ехэ хуушарһан ба һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй торшо соо шэнээр харагдаагүй ба дээшэлүүлэгдээгүй, тиимэ колхозуудта ба тиимэ хүдэлмэринүүдтэ эдэ нормонуудые колхозуудай хаража үзэлгэ ба дээшэлүүлгэ болоно.

Тон олон колхозууд болбол 1934 ондо Наркомземээр гаргагдаһан жэшээтэ нормонуудые үни үлүүлээ. Эдэ колхозуудта колхозниГуудай ажалай бүтээсэ ургаа, энээн дээрэһээ ажалта үдэрэй үнэ дээшэлээ, зүгөөр үнөөхил нэгэтэ хуушарһан нормонуудтай хэдэн жэлэй торшо соо байһан, колхозууд үсөөн бэшэ бии, энэ хадаа тэдэ колхозуудта колхозниГуудай ажалай бүтээсын ургалтые ба ажалта үдэрэй үнэ сэнгэй ургалтые һаатуулна.

Дүрбэдэхи источник. Түрүүшүүлэй массова хүдэлөөнүүдые хүдөө ажахыда саашадань дэлгэрүүлгэ болоно, энээнэй туйлай ехэ революционно удхашанар хадаа 1935 ондо Кремль соо стахановцуудай совещани дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэн үгэ соо тон тодоор сэгнэгдэһэн байна.

Колхоз, совхоз ба МТС бүхэн болбол өөһэдын түрүүшүүлтэй ба тэдэндээ омогорхохо хүсэд эрхэтэй байна. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй опыдой гансал рекорднуудаар хизаарлагдахагүйнь тулада, тэрээниие бүри үргэн масштабаар дэлгэрүүлхэ—энэ хадаа колхоз, совхоз ба МТС-эй зорилго болоно. Түрүү хүнүүдэй опыт ба амжалтанууд хүдөө ажахыда үнэхөөрөө туйлай ехэ. Хүдөө ажахыда манай түрүүшүүлэй туйлаһан амжалтанууд болбол ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ барагдашагүй аргабайдалнууд ба резервнүүд бии байна гэжэ заана.

Таанар, нүхэд-түрүүшүүд, ургашаа ябагты, туйлаһан амжалта дээрээ бү тогтогты, өөрынгөө опытые баахануухан участогуудай дээрэһээ бүри ехэнүүд площадьнууд дээрэ абаашагты, өөрынгөө хойноһоо бусад колхозниГуудаа дахуулагты.

Хүдөө ажахыда ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ источнигууд иимэ байна.

Эдэ бүхэн болбол хүдөө ажахые—колхозууд, МТС ба совхозуудые саг үргэлжэ ба болзор соонь хүтэлбэрилгые серьёзноор һайжаруулха зорилгые манай хизаарай, областной ба районно советскэ ба партийна организацинуудай урда табина, энээндэ манай партийна ба советскэ хүтэлбэрилэгшэдые нүхэр Сталин һургана **(нэрьемэ аплодисментнүүд)**.

II. СССР-эй зүүн районуудта хүдөө ажахын саашадахи дэбжэлтын зарим асуудалнууд

Миниин тогтожо хэлэхээ һанаһан хоёрдохи асуудал—энэ хадаа Советскэ Союзай хүдөө ажахыда манай зүүн районуудай удхашанар тухай асуудал болоно.

Таанар хадаа совещаниингаа нэрэһээ, Новосибирскэ областиин ба хүршэ байһан хизаарнууд ба областьнуудай колхозниГуудта ба хүдөө ажахын специалистнуудта хандалга абаха гэжэ байнат. Энэ зүб. „Ойрын 3-4 жэлэй торшо соо гектарһаа дунда ургаса 12-13 центнер болгон, жэл бүри 8 миллиард пуд ороһоной үйлэдбэриие туйлаха, техническэ культурануудай үйлэдбэринүүдые, дунда зэргээр, 30-35 проц. ехэ болгохо, хонидой ба гахайнуудай тоо толгойе хоёр дахин, эбэртэ томо малай тоо толгойе—40 проц., адуу моридой тоо толгойе 35 проц. олон болгохын тулада, манай газартариалангай ба малажалай дэбжэлтые саашань хүгжөөн дэлгэрүүлхэ"—гэжэ, партиин XVIII съезд дээрэ, хүдөө ажахын урда нүхэр Сталинай табиһан зорилгонуудые дүүргэлгэдэ Новосибирскэ область ба бусад восточно областьнууд ба хизаарнууд өөһэдынгөө элитэ хабаадалгые тодорхойлхоор болоо. Манай восточно районуудай аргабайдалые хараад үзэхэдэ, тэдэнэр болбол ороһо үйлэдбэрилгые ойрын 2-3 жэл соо жэл бүриин 2-2,5 млрд. пуд болгожо шадаха байна **(аплодисментнүүд)**. Эдэ областьнууд болбол малайгаа тоо толгойе нэгэ хахад дахин олон болгожо шадаха **(аплодисментнүүд)**.

Эдэ хизаарнуудай ба областьнуудай зарим районууд болбол һүүлэй хоёр жэл соо ороһоор үндэр ургаса туйлаа. Жэшээлхэдэ, 1939 ондо Красноярскэ хизаарай Пировско район яровой шэнэнисын ургасые гектар бүриһөө 20,8 центнер, Ширинскэ район—16,7 центнер абаа. Новосибирскэ областьдо Ленинскэ район—17,8 центнер, Кемеровскэ район—16,6 центнер, Топкинско район—16,6 центнер ургаса абаба.

Восточно районууд болбол хүдөө ажахыда тон таарамжатай условинуудтай тухайдань би дээрэ хэлээ һэм. Тэд, энэ хадаа юундэ харагданаб? Газарай асуудалые абаад үзэгты. Манай орон соо зүүн зүгэй районуудахи газар шэнги, иимэ үргэн ехэ дайданууд хаана байнаб?

Украинада нэгэ колхозно айлда 9 га газар, Калининскэ областьдо—14 га, Московско—8 га, Воронежско—11 га, Курскэ—10 га, тиихэдэ Красноярскэ хизаарта—59 га, Новосибирскэ областьдо—49 га, Омско областьдо—49 га, Алтайн хизаарта—47 га ба Челябинскэ областьдо—40 га хүртэнэ.

Миниин дээрэ тоолоһон восточно областьнууд ба хизаарнуудта, хахалагдахаар газар 39 млн., сабшалан—19 млн. ба бэлшээри—35 млн. гектар.

Газарай хүрьһэ абаад үзэе. Зүүн районуудай диилэнхы ехэнхи газарайнь хүрьһэн—энэ хадаа хара шоройтой, каштанова ба ой талын хүрьһэн.

Зүүн районууд хадаа тон һайн климатическэ условинуудтай. Тэндэ ган гасуурай болохонь хомор үзэгдэл гээшэ. Хэрбээ һүүлэй 50 жэлэй торшо соо волжско ба урда талын районуудта ган жэлнүүд 17 дахин болоһон байгаа һаань, Сибирьтэ ган жэл 5 байна.

Советскэ засаг хадаа Сибириие үндэһөөрэнь шэнэдхээ. Урдань каторга ба сүлөөгын орон байһан аза,—Сибирь болбол дээдэ механизированна хүдөө ажахытай СССР-эй промышленна район болоо. Хүдөө ажахые механизацилга тухайда хэдэхэн мэдээнүүдые хэлэхэм. Алтайн ба Красноярскэ хизаарнуудта, Новосибирскэ ба Омско областьнуудта 1939 ондо колхозуудай ба совхозуудай полинууд дээрэ 47 мянган тракторнууд, 23 мянган комбайнууд, 22 мянган автомашинанууд хүдэлмэрилөө. Эдэ хизаарнуудай ба областьнуудай МТС-үүдэнь 1940 ондо 4 мянга шахуу шэнэ тракторнуудые ба 3 мянган комбайнуудые абаха байна.

Эгээ иимэл хадаа, нүхэдүүд, манай восточно областьнууд болбол ойрын жэлнүүдтэ манай социалистическэ эхэ ороной тарялан ажалай гол базануудай нэгэн болохо еһотой (аплодисментнүүд).

Зүүн зүгэй областьнуудай колхозууд ба совхозууд хадаа соц листическэ газартариалангай туйлай ехэ амжалтануудые туй 1928 онһоо 1938 он хүртэр, 1 жэлэй торшо соо Челябинск Омско, Новосибирскэ областьнуу тэ, Алтайн ба Красноярскэ х заарнуудта ороһото культур нуудай ургаса хадаа гектар б риин 9,5 центнерһээ 13 центн хүртэр дээшэлээ.

Тариае ехээр үйлэдбэрилхэ б малажалай тоо толгойе оло руулха, тэрээнэй ашаг үгэлг ехэдхэхэ арганууд бүрин б байна. Тэрээнэй тулада юу х хэрэгтэйб?

Газартариалангые хүтэлбэри гэдэхи ехэнүүд дутуунуудые эс лэн үгыхэхэ, газарай элдүүри эрид һайжаруулха, поле дээрэ бог бургаг үбһые дуубһа һал ха хэрэгтэй.

Сибирьтэ, полинь бог бур үбһэндэ дарагдашоод байхала колхозууд болбол гектар бүри 12-13 центнер ороһо суглуул абадаг байһынь таанар мэдэ Хэрбээ бог бургаг үбһые үгы байгаа һаа, хэды шэнээн ехэ тар абаха гээшэб.

Танай Новосибирскэ областн ба хүршэ һууһан хизаарнууд ба областьнуудта пара 26- сантиметр гүнзэгы хахалхын ор до 13-14 см. хахалдаг зан байна. Ниилээд олон колхозууд совхозууд болбол газараа а руулангүй ба культурануу зэлжээлүүлэн һэлгүүлжэ тар гүй, жэлһээ жэлдэ шэниисэ тар һан газартаа шэниисэ тарнад байдаг. Эгээ иимэ дээрэһээ, буртаг үбһэ, үрмэһэ ургана гэ

Зүүн областьнуудта севообор то орохоор саг ерээ. Тэрэ ха элбэг газартай байһан услови ябуулхада тон хүнгэн бай Мүн тэрэшэлэн намарай пар х халаагын планиие жэлһээ жэ дүүргэдэггүй ябдалые эсэсл хэрэгтэй.

Комбайнуудай хүдэлмэриин х галтагүй байһан, тариягаа ор тожо хуряаһан, тарая сохилг хожомтоһон ба тоогууд дээрэ ор һоной гутаһан ушарһаа, ург хуряалгын үедэ ехэхэн гаа болодог ябадалые үгыхэхэ хэр тэй, ургаса хурнахадаа гект бүриһөө 2 гү, али 3 центнер ор һо гээхэ ябадал зарим колхозу та ходо үзэгдэдэг.

Газартариалангые хүгжөөхэ тарялангай ургасые шэнэ хэмжэ хүртэр дээшэлүүлхэтэй на хамта, колхозуудта ба совхозу та малай тоо толгойе олошоруу ха ба малай ашаг үгэлгые болзолгоор ороддостой хүдэлм ябуулагдаха еһотой.

Дээрэ хэлэгдэһэн тэдэ лэ х жэлнүүд хадаа хүсэд бэшэ га 6-8 миллион гектар шэнэ газа хахалжа хэрэглэдэг болохо— хозууд ба совхозуудай газ запас дээрэһээ харахада ти арга хүсэл бии байна.

Энэ талаар нэгэ лэ бэр шээл бии байна. Зүүн районуу та газартариалангые механ цилга дээдэ хэмжээдэ хүргэ һэн байбашье, тиимэ ехэ тар сын газарта ажаллаха хүнүү колхозуудта дутахаар лэ бо Тэд хэрбээ манай зүүн обла нуудай ба хизаарнуудай пар на, советскэ организацинууд колхозууд болбол СССР-эй б газартай бусад районуудһаа н жэ ераһэн колхозниГуудые у жа абалгые ба байра байда түбхинүүлгые эмхидхээ һаа, бэрхэшээлые зайлуулжа ша байна.

Манай тон баян зүүн обла нууд ба хизаарнуудай социа тическэ газартариалангые б дайда хэмжээдэ хүргэжэ, ой 2-3 жэл соо хоёр-хоёр хахад м лиард пуд ороһо жэл бүри ү бэрилдэг болохые туйлахын т да шухала юумэнууд иимэ байна, нүхэд. Харааашье ү дэтнай, шадажа ядахаар энээндэ үгы байна. Таанар 1 ондо гектарһаа 100 пуд ург абаха уялгатайгаар энэ сове дээрэ хандалга баталжа аб тэрэ уялгаа хүндэтэйгээр дүү хэ байнат гэжэ бии лаб на нам **(нэрьемэ аплодисме нүүд)**.

Харюусалгата редакто Р. БИМБАЕ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ Центральная, 19. Телефоны: отв. редактора — 3-44; отв. секретаря — 3-23; зав. отд. партийной жизни — 7-55 (2 зв.); зав. сельхоз отд. — 7-55; зав. отд. кадров — 5-07

Типография НКМП Уполномоченный Бурглавлита № 374.